HLAVNÍ MĚSTO PRAHA
MAGISTRÁT HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY
Odbor památkové péče
Oddělení státní správy památkové péče

MHMPXPNZVPPV

[redacted]

Dle rozdělovníku

[redacted]

Váš dopis zn./ze dne:

Č. j.:
MHMP 345754/2024
Sp. zn.:
S-MHMP 335704/2024

Vyřizuje/tel.:
Ing. arch. Zdeňka Baštová
236 002 658
Počet listů/příloh: **10/0**
Datum:
1.03.2024

ZÁVAZNÉ STANOVISKO

Magistrát hl. m. Prahy, odbor památkové péče (dále jen MHMP OPP), jako dotčený orgán státní památkové péče na území hlavního města Prahy věcně a místně příslušný podle § 29 odst. 2 písm. b), e) zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, posoudil žádost vlastníka dotčené nemovitosti, spol. Máj Národní a.s. (IČ 02418975), Dlouhá 741/13, 110 00 Praha 1, kterou podal Mgr. Karel Štochl (IČ 71019472), Jindřicha Plachy 3311/18, 150 00 Praha 5, v zastoupení na základě plné moci ze dne 9.10. 2019, o vydání závazného stanoviska ve věci **stavebních úprav nemovitosti č.p. 63, na pozemcích parc.č. 737 a 738/3, k.ú. Nové Město, Národní 26, Spálená 22, Praha 1,**

která je nemovitou kulturní památkou, zapsanou v Ústředním seznamu kulturních památek pod R.č.Ú.s. 102116 a je v památkové rezervaci v hlavním městě Praze, prohlášené nařízením vlády č. 66/1971 Sb., o památkové rezervaci v hlavním městě Praze,

spočívající v úpravách s následujícími podrobnostmi:
dočasné umístění dvou výtvarných objektů v podobě motýlů na fasádu OD Máj po dobu 1 roku od kolaudace (účel uměleckého díla spočívá v připomenutí slávy příslušníků československého letectva během druhé světové války, jimž se dostalo uznání až po roce 1989)

- osazení plastik motýlů na trojici kotev na severní fasádě do Národní třídy a na trojici kotev v betonové západní fasádě do Spálené ulice,
- nosná část je tvořena ocelovou konstrukcí, křídla jsou z karbonu,
- každá plastika se skládá z trupu, imitujícího trup stíhačky Spitfire s vrtulí a dvojice pohyblivých motýlích křídel z karbonu s jemným nasvětlením, předpokládá se pohyb křídel v pravidelných intervalech, viz pohyb Kafkovy hlavy před OC Quadrio, pomyslné nohy tvoří kotvící prvky,

Sídlo: Mariánské nám. 2/2, 110 01 Praha 1
Pracoviště: Jungmannova 35/29, 110 00 Praha 1
Kontaktní centrum: 800 100 000, fax: 236 007 157
E-mail: posta@praha.eu, ID DS: 48ia97h

Elektronický podpis : 1.3.2024
Certifikát autora podpisu :
Jméno : Mgr. Jiří Skalický
Vydal : ACAeID3.2 - Issuing Certificate
Platnost do : 9.6.2024 09:57:02-000 +02:00

- křídla jsou navržena jako pohyblivá s jemným osvětlením,
- v ulici Národní bude plastika umístěna do výšky plné kazetové fasády v rozsahu 3. – 4. NP, v ulici Spálená v úrovni 5. – 6. NP,
- křídla jsou kryta LED sítí, která zobrazuje vizuální efekt (svítivost 150 800 cd),

u m í s t ě n í u m ě l e c k é h o d í l a s m ě r e m d o N á r o d n í

- výška křídel motýlů do Národní třídy je 10900 mm, vyložení kolmo k fasádě 8000 mm,
- příprava kotev pro umístění uměleckého díla na severní fasádě do Národní třídy, kde bude doplněna trojice kotevních bodů pro možnost umístění uměleckého díla předsunutého před fasádu, kotvy budou skryty za plechovými fasádními kazetami,
- při instalaci uměleckého díla budou dotčené kazety sejmuty a vyměněny za kazety s připravenými prostupy pro kotvení,
- pro kotvení budou doplněny tři svislé ocelové nosníky vždy na celou výšku podlaží,
- po sejmutí uměleckého díla budou na místo navráceny původní nepoškozené kazety,
- ve 3. NP je navržen 1 nosník ve 4. NP dva,
- přes plášť budou procházet pouze lokální kotvy v podobě „nohou“,
- hasící mlhové zařízení bude řešeno skrytým potrubím uvnitř objektu za fasádou, ven z fasády budou vyvedeny jednotlivé trysky ve dvou výškových úrovních, každá tryska bude umístěna cca na střed výšky fasádních kazet,

u m í s t ě n í u m ě l e c k é h o d í l a s m ě r e m d o N á r o d n í

- příprava kotev pro umístění uměleckého díla na betonové západní fasádě do Spálené ulice, kde bude doplněna trojice kotevních bodů pro umístění uměleckého díla předsunutého před fasádu,
- kotvy budou opatřeny zátkou s povrchovou úpravou v imitaci drážkovaného betonu, při instalaci uměleckého díla bude vyjmuta pouze zátka,
- po sejmutí uměleckého díla budou do kotev na závit instalovány krytky ve struktuře a barevnosti fasádních panelů,
- kotvy upevněny k monolitickým stěnám z vnitřní strany objektu a skrze obvodové betonové panely budou prostupovat pouze formou ocelové trubky, prostupující skrze jádrový odvrt fasádního panelu,
- na severní fasádě bude umístěno samočinné hasicí zařízení,
- v západní části fasády bude samočinné hasicí zařízení řešeno exteriérovým potrubím ve dvou výškových úrovních v pravidelných rozestupech,
- horní řada bude umístěna na kolejnicovém systému podél horní hrany stěny, dolní řada v polovině výšky betonových panelů, barva potrubí bude shodná s barvou fasády,

a vydává podle ustanovení § 14 odst. 1 v souladu s § 14 odst. 3, § 44a odst. 3 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, toto **závazné stanovisko podle § 149 zákona č. 500/2004 Sb.,** správní řád, ve znění pozdějších předpisů:

Provedení navrhovaných prací v rozsahu předložené projektové dokumentace „Stavební úpravy, změna využití a přístavba objektu OD Máj, ZSPD 3 – Umístění dvojice uměleckých děl na fasádu objektu“, kterou zpracoval Ing. Milan Mlada (ČKA 04 266), AGE project s.r.o. (IČ 63668432), Plzeňská 3013/317, 155 00 Praha 13 v 12/2022 **ke změně stavby** (ZSPD 3) je z hlediska zájmů státní památkové péče **p ř í p u s t n é** za těchto základních podmínek:

1. Bude připravena světelná zkouška. O skutečnosti, že je světelná zkouška připravena, informuje vlastník MHMP OPP, aby byl umožněn řádný výkon dozorových pravomocí MHMP OPP. Do doby odsouhlasení navržené svítivost nelze zařízení uvést do provozu. Světelné zařízení nebude blikat.

2. Bude předloženo konkrétní barevné provedení použitých materiálů. O skutečnosti, že je toto řešení připraveno, informuje vlastník MHMP OPP, aby byl umožněn řádný výkon dozorových pravomocí MHMP OPP. Do doby odsouhlasení shody barevného řešení uměleckého díla s předloženým návrhem nelze dojít k jeho osazení na objekt kulturní památky.

3. Hasící potrubí na fasádě do Spálené ulice bude redukováno na část s tryskami v pozici za osazeným uměleckým dílem.

Odůvodnění:

Podle ustanovení § 14 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, byla dne 15.12. 2023 podána oprávněnou osobou žádost o vydání závazného stanoviska k návrhu výše uvedených stavebních úprav předmětné kulturní památky v rozsahu předložené dokumentace.

Žádost obsahuje následující doklady a podklady:
- výpis z katastru nemovitostí
- výpis z obchodního rejstříku spol. Máj Národní a.s.
- plnou moc spol. Máj Národní a.s. pro Mgr. Karla Štochla
- vyjádření NPÚ-311/113054/2023 ke zcela totožné dokumentaci
- vyjádření č.j. NPÚ-311/98/2023 (citované odbornou organizací a účastníkem řízení)
- námitky účastníka řízení k vyjádřením NPÚ včetně příloh
- projekt identifikovaný.

MHMP OPP požádal dne 21.12. 2023 Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v hl. m. Praze (dále jen NPÚ), o zpracování písemného vyjádření k předloženému návrhu v zákonné lhůtě 20 dnů ode dne doručení žádosti o jeho vypracování.

Usnesením č. j. MHMP 6348/2024 ze dne 2.1. 2024 rozhodl MHMP OPP v souladu s § 149 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen správní řád), ve spojení s § 76 správního řádu a § 4 odst. 9 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen stavební zákon), o prodloužení lhůty pro vydání závazného stanoviska. Žadatel byl o této skutečnosti vyrozuměn přípisem č. j. MHMP 6389/2024 ze dne 2.1. 2024, který mu byl doručen dne 3.1. 2024.

Ve smyslu ustanovení § 14 odst. 6 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, bylo ve věci vydáno písemné vyjádření NPÚ č. j. NPÚ-311/113054/2023 ze dne 10.1. 2024, které MHMP OPP obdržel dne 10.1. 2023. Ve svém vyjádření tato odborná organizace konstatuje, že zamýšlené práce nejsou v souladu se zájmem ochrany kulturně historických hodnot.

S tímto doporučením:
NPÚ ÚOP PR doporučuje získat k plastice umístěné nad trolejovým vedením a tramvajovou tratí ve Spálené ulici stanovisko Dopravního podniku hl. m. Prahy.
Motýlí křídla jsou v zavřeném stavu vyložena nad tramvajovou trať a může dojít k pádu ledovky na vozidla tramvají. V případě požáru a kropení plastiky hasicím zařízením může být nutné odpojit trolejové vedení od elektrického napájení.

A s tímto upozorněním:
NPÚ ÚOP PR si dovoluje upozornit žadatele na nebezpečí pádu námrazy z křídel při provozu kinetické plastiky na frekventovaný chodník a tramvajovou trať.

NPÚ konstatuje, že zamýšlené práce nejsou v souladu se zájmem ochrany kulturně historických hodnot z následujících důvodů:

Navržený záměr osazení dvojice rozměrných kinetických plastik v podobě motýlů byl NPÚ ÚOP PR označen za nepřípustný v odborném vyjádření čj.: NPÚ-311/98/2023. Nynější žádost v podstatě upřesňuje podobu navržených plastik a zároveň doplňuje na fasádu hasicí zařízení, nezbytné pro provoz a umístění uměleckého díla. NPÚ ÚOP PR i nadále zastává názor, formulovaný v odborném vyjádření NPÚ-311/98/2023. Dle názoru NPÚ ÚOP PR je klíčovou hodnotou vnímání fasád v celé ploše, která nesmí být fragmentována osazením plastických uměleckých děl. Právě charakter poměrně rozsáhlých rastrových ploch tvoří jednu ze základních estetických a uměleckých hodnot kulturní památky a dokládá vysokou úroveň návrhu obchodního domu, ve kterém se autoři dokázali s těmito plochami vypořádat pouze s pomocí kombinace různých materiálů, rastrů a povrchů. V předchozím stupni projednání byla v říjnu 2022 na NPÚ ÚOP PR podána žádost na instalaci kotvicích bodů pro plastiky. Možnost příprav kotev pro umístění uměleckých děl byla v tehdejším odborném vyjádření čj.: NPÚ-311/89198/2022 shledána vyloučenou, a proto není dle názoru NPÚ ÚOP PR možné na tyto neodsouhlasené kotvy připustit osazení uměleckých děl. Z tohoto pohledu je zcela nadbytečné i osazení hasicího zařízení na fasádě, či jakékoliv další úpravy nutné k případnému osazení dvojice uměleckých děl. (Nezávisle na jejich výtvarném řešení, protože možnost osazení plastik na konkrétních uvažovaných místech fasády byla ze strany NPÚ ÚOP PR v odborném vyjádření čj.: NPÚ-311/89198/2022 vyloučena plošně.)

Žadateli byla analogicky podle § 36 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, před vydáním závazného stanoviska ve věci dána možnost vyjádřit se k podkladům závazného stanoviska. Žadatel této možnosti využil dne 12.2. 2024. K podkladům uplatnil tyto námitky a doplnění:

Předmětem předložené dokumentace je návrh dočasného umístění dvou uměleckých výtvarných objektů nazvaných „Motýli" na fasádu OD Máj po dobu 5 let. Účel uměleckého díla umisťovaného do veřejného prostoru spočívá v připomenutí slávy příslušníků československého letectva během druhé světové války, jimž se dostalo uznání až po roce 1989. Navrženo je:

- *osazení plastik motýlů na kotvy na severní fasádě do Národní třídy a na kotvy v betonové západní fasádě do Spálené ulice,*
- *každá plastika se skládá z trupu a dvojice pohyblivých křídel s jemným nasvětlením pomocí LED diod, předpokládá se pohyb křídel v pravidelných intervalech, viz pohyb Kafkovy hlavy před DC Quadrio, svítivost je udávána max. 150 800 cd,*

- *v ulici Národní bude plastika umístěna do výšky plné kazetové fasády z betonových desek v rozsahu 3. – 4. NP, v ulici Spálené v úrovni 5. – 6. NP,*
- *plastiky ve tvaru motýlů budou mít navržené rozměry (V x Š) 12 500 mm x 15 300 mm, vyložení plastik bude max. cca 8 m od líce fasády, hmotnost každého díla bude max. 6 200 kg.*

Národní památkový ústav vydal ve věci dvě vyjádření, k původní verzi řešení plastik (čj.NPÚ-3311/98/2023, ze dne 11.1.2023) a k mírně upravené, aktuální verzi návrhu, jež je předmětem řízení (čj. NPÚ-311/113054/2023, ze dne 10.1.2024). Obě vyjádření popisují kulturně historické hodnoty dotčené stavby a NPÚ v nich tvrdí, že „na základě prostudování předložených podkladů a znalosti situace konstatuje, že zamýšlené práce nejsou v souladu se zájmem ochrany výše uvedených kulturně historických hodnot. Druhé vyjádření v pořadí je ve věci popisu a odůvodnění postoje NPÚ velmi stručné a v zásadě se jen odkazuje na první vyjádření. Účastník řízení se domnívá, že NPÚ zvolilo postup neadekvátní správní úspornosti, neboť jeho podrobnější vyjádření je obsahem jiného spisu k jiné žádosti a ze správního pohledu nemá k aktuálnímu řízení vazbu. Proto je účastník řízení dle jeho sdělení nucen ve svém vyjádření uplatnit námitky především k prvnímu vydanému vyjádření NPÚ, rovněž však i k druhému, aktuálnímu vyjádření NPÚ.

Se závěrem obou vyjádření NPÚ účastník řízení nesouhlasí a nesouhlasí ani s jejich odůvodněními, neboť jsou věcně problematická, leckde nesprávná a věcně sporně vyargumentovaná. K odůvodnění obsahu žádosti, který vyjádření NPÚ považuje za práce, jež nejsou v souladu se zájmem ochrany kulturně historických hodnot, uvádí následující:

DRUHÉ VYJÁDŘENÍ ČJ. NPÚ-311/113054/2023

Tvrzení NPÚ
Ve vyjádření NPÚ je konstatováno: „V předchozím stupni projednání byla v říjnu 2022 na NPÚ ÚOP PR podána žádost na instalaci kotvicích bodů pro plastiky. Možnost příprav kotev pro umístění uměleckých děl byla v tehdejším odborném vyjádření čj.: NPÚ-311/89198/2022 shledána vyloučenou, a proto není dle názoru NPÚ ÚOP PR možné na tyto neodsouhlasené kotvy připustit osazení uměleckých děl. Z tohoto pohledu je zcela nadbytečné i osazení hasicího zařízení na fasádě, či jakékoliv další úpravy nutné k případnému osazení dvojice uměleckých děl. (Nezávisle na jejich výtvarném řešení, protože možnost osazení plastik na konkrétních uvažovaných místech fasády byla ze strany NPÚ ÚOP PR v odborném vyjádření čj.: NPÚ-311/89198/2022 vyloučena plošně.)“

Námitka
Toto tvrzení je jedinou jeho podrobněji rozvedenou součástí, která pouze neodkazuje ke staršímu vyjádření a lze se tedy námitkou vyrovnat s aktuálním textem poskytnutým NPÚ do řízení. Příprava kotvících prvků pro umělecké dílo byla zahrnuta do dokumentace pro ZSPD 2, projednávané v říjnu 2022, jelikož PD řešila konstrukční systém pláště. Žadatel následně uznal, že je toto opatření potřeba povolit s uměleckým dílem, a proto byla podaná žádost následně o kotevní prvky zúžena. V rámci žádosti o stanovisko k projektové dokumentaci, kdy účastník řízení žádá o umístění uměleckých děl na fasádu, je tedy samozřejmě žádáno i o vyjádření k souvisejícím kotevním prvkům, které jsou součástí konstrukce a bez kterých by logicky umělecká díla nemohla být realizována.

Na základě svých dosavadních profesních zkušeností účastník řízení tvrdí, že NPÚ není kompetentním orgánem pro posuzování statických a dynamických výpočtů. Součástí předložené projektové dokumentace, zpracované dle vyhlášky č. 499/2006 Sb., o dokumentaci staveb, je návrh kotvení, který je vytvořen autorizovaným stavebním inženýrem na základě jeho výpočtů a posouzení. Také připomíná, že za správnost projektové dokumentace je zodpovědný projektant – autorizovaná osoba. Další argumentace, která by nebyla obsažena již v prvním vyjádření zde není uplatněna, proto dále přechází účastník řízení k vyjádření prvnímu.

PRVNÍ VYJÁDŘENÍ NPÚ-3311/98/2023

Tvrzení NPÚ
Ve vyjádření NPÚ je konstatováno: „OD Máj je situován na významné pozici Národní třídy v rámci centra PPR. Národní třída se nachází na rozhraní Starého a Nového Města a ve směru od Jungmannova náměstí nabízí průhled na pohledovou dominantu souboru budov Národního divadla. Současná podoba fasád prošla již během návrhu vývojem od původně uvažovaných prolamovaných nerezových plechů, přes odlévané hliníkové panely, až k definitivní podobě opláštění prefabrikovanými betonovými kanelovanými panely a smaltovanými hliníkovými plechy v kombinaci se skleněnými tabulemi zavěšenými na konstrukci pomocí hliníkových profilů firmy Kawner.“

Námitka
S konstatováním NPÚ rámcově účastník řízení souhlasí a zároveň na něj reaguje. Jak správně popisuje NPÚ, současná podoba fasád prošla již během návrhu vývojem. Dalším vývojem a s ním souvisejícími konstruktivními změnami prošla budova v průběhu následujících let své existence. Pro pozdně modernistické stavby je příznačné, že se pro měňují s ohledem na své funkční využití, jejich forma je tomu a priori uzpůsobena a je otevřena novým, avšak adekvátním aditivním změnám.

Umístění uměleckých děl na fasádu objektu vyhodnotil jako přínos pro budovu také jeden z autorů OD Máj, prof. Ing. arch. Martin Rajniš, který posoudil záměr ve svém stanovisku, jež tvoří jednu z příloh tohoto vyjádření. Profesor Rajniš ve svém vyjádření ze dne 1.12.2022 konstatuje, že OD Máj je obchodní dům a jeho „vývěsní štít“ se vždy mění s dobou. Ve svém druhém vyjádření ze dne 27.1.2023 dále prof. Rajniš reaguje na argumentaci NPÚ: „Zamítnout návrh umístění takového památníku v takovýto historický okamžik s odůvodněním, že tuto historickou etapu už není třeba připomínat na pohledově exponovaném nároží na Národní třídě, kousek od místa, kde se odehrály klíčové okamžiky Sametové revoluce, protože letci už mají pamětní desku někde na Ruzyni, považuji skutečně za necitlivé.“

Mimo spoluautora, profesora Rajniše, se k záměru vyjádřily další české osobnosti. Jednou z nich je ředitel Vojenského historického ústavu Praha Mgr. Aleš Knížek, který ve svém vyjádření uvádí:

„Z pohledu Vojenského historického ústavu Praha se jedná o mimořádně významný počin v oblasti připomínání vojáků bojujících za svobodu naší vlasti.“

Projekt dále podpořil také významný český výtvarník Kurt Gebauer, který ve svém vyjádření konstatuje: „Národní třída je třídou demonstrací, a tak aktuální objekty letadel na fasádě Máje v době války na Ukrajině jsou na místě.“

Další osobností, která vyjádřila podporu záměru je Leoš Válka, ředitel Centra současného umění DOX. Pan Válka ve vyjádření uvádí, mimo jiné: „velkorysé měřítko a technická bravura umožní překvapivý zážitek ze setkání s uměním ve veřejném prostoru.“ Projekt k realizaci doporučil také hlavní kurátor Centra současného umění DOX – Otto M. Urban.

Výše citovaná vyjádření českých osobností tvoří také přílohu mého vyjádření.

- *Vyjádření prof. Ing. arch. Martina Rajniše z 1. 12. 2022.*
- *Vyjádření prof. Ing. arch. Martina Rajniše z 27. 1. 2023.*
- *Vyjádření Mgr. Aleše Knížka z 6. 2. 2023.*
- *Vyjádření Kurta Gebauera.*
- *Vyjádření Leoše Války z 6. 2. 2023.*
- *Vyjádření Otty M. Urbana z 5. 2. 2023.*

Tvrzení NPÚ
Dále jsou ve vyjádření posuzovány fasády objektu: „Estetická kvalita severní fasády tkví v její plochosti a pravidelném rastru hliníkových lamel. Tento charakter velké rastrované plochy tvoří podstatnou část architektonického záměru a je nutno ho úzkostlivě zachovat. Západní fasáda z pohledových diagonálně rýhovaných panelů do Spálené ulice tvoří svým rozsahem a plochou výrazný kompoziční a estetický prvek, ještě dále umocněný kontrastem s plochými odrazivými tabulemi oken a výkladců. Sestupující obrys fasády v prostém nečleněném řezu jako by imitoval odkrytou štítovou zeď domu. Právě tyto estetické kvality obou fasád by byly umístěním rozměrných uměleckých děl částečně překryty. Klíčovou hodnotou je vnímání fasád v celé ploše, která nesmí být fragmentována osazením plastických uměleckých děl. Právě charakter poměrné rozsáhlých rastrových ploch tvoří jednu ze základních estetických a uměleckých hodnot kulturní památky a dokládá vysokou úroveň návrhu obchodního domu, ve kterém se autoři dokázali s těmito plochami vypořádat pouze s pomocí kombinace různých materiálů, rastrů a povrchů. Součástí prohlášení obchodního domu Máj kulturní památkou bylo uznání vysoké výtvarné a kompoziční kvality fasádního pláště, který je příkladem neofunkcionalistického stylu. Tímto vědomým navázáním na architekturu meziválečného funkcionalismu je stavba považována za průkopnickou a mimořádně kvalitně provedenou architekturu. Dekorativní fasády jsou příkladem vynikajícího dochovaného dokladu vývoje architektury 60. a 70. let 20. století.“

Námitka
V této části vyjádření se NPÚ zabývá charakterem fasád objektu. Navržená umělecká díla se nesnaží fasádám konkurovat, ale naopak je s respektem doplnit a vhodně vyvážit. Z tohoto důvodu jsou umělecká díla navržena jako plastická a odsazená tak, aby svou podobou nezasáhla do objemu budovy a nemohla žádným způsobem ohrozit estetické kvality kulturní památky. Konstrukce křídel je dostatečně subtilní, aby i po částečném překrytí fasádního pláště nenarušila jeho kompozici, která zůstává jasně definovaná a dobře viditelná. Kvality fasády, které NPÚ ve svém vyjádření popisuje, zůstávají i po umístění uměleckých děl viditelné a čitelné, záměr tedy není v rozporu se stanoveným předmětem ochrany budovy. Přidáním uměleckých děl dochází k symbióze dvou kvalit.

Památková hodnota fasádního pláště objektu zůstává i po realizaci nedotčena a charakter objektu OD Máj je zachován. Dochází navíc ke zhodnocení nemovitosti ve smyslu přínosu moderního umění, které zvyšuje kvalitu a atraktivitu celku.

Aby si objekt mohl zachovat svou původní funkci v současných složitých společensko-ekonomických podmínkách a struktuře trhu, musí být pro své zákazníky poutavý a zajímavý, čemuž umístění zdařilých uměleckých děl jednoznačně přispívá. Nejedná se o potlačení původního díla, ale o doplnění pietně obnovovaného modernistického pláště památkově chráněné budovy, a to nikoliv o reklamu, ale o novou sémantickou vrstvu, která je vizuálně velmi výrazná, avšak plně reverzibilní. Navržené sochy jsou navíc konstrukčně rozlišitelnou přidanou vrstvou, která nijak nepoškozuje ani nenahrazuje původní chráněnou materii objektu. Nemate, netváří se jako originální dílo ze 70. let. Záměr je navíc plně reverzibilní. Sochy se dají jednoduše svěsit a dům bude vypadat jako před jejich zavěšením. Díla jsou uvažována jako dočasná, nicméně v případě, že by se jejich umístění osvědčilo a prokázalo by jejich hodnoty a kvality ve veřejném prostoru, (které veřejným uznáním vznikají až v čase), pak by jak vlastník, tak i autor díla rádi uvažovali o umístění trvalém. Na okraj účastník řízení poznamenává, že charakteristika budovy OD Máj jako neofunkcionalistické stavby je dosti neobvyklá, hovoří se o ní spíše ve spojení s tendencemi neomodernismu či high tech, funkcionalistické tvarosloví ve smyslu uceleného typického slohového řešení postrádá.

Tvrzení NPÚ
NPÚ ve svém vyjádření zdůvodňuje nemožnost umístění uměleckých děl následovně: „Plastika zavěšená do fasády směrem do Národní třídy by se svým umístěním negativně uplatnila v dálkových průhledech Národní třídou ve směrech k Národnímu divadlu i Mottlovu domu, i v pohledech na přilehlé architektonické památky. Navržená pozice plastiky i rozměry samotného díla degradují unikátní urbanistické osy i významné architektonické dominanty prostoru Národní třídy. Druhá plastika zavěšená na fasádě do Spálené ulice bude během pohybu křídel zasahovat téměř do poloviny šíře ulice, znesnadňovat průhledy ulicí a nadměrným způsobem atakovat veřejný prostor ulice. NPÚ ÚOP PR konstatuje, že návrh velikostně naddimenzovaných kinetických plastik je v přímém rozporu s objektem kulturní památky a daného historického prostředí. Navržené dílo nijak nesouvisí s architekturou obchodního domu, ani s jeho okolím.“

Námitka
Účastník řízení zásadně nesouhlasí s tvrzením, že by se navržená umělecká díla uplatňovala v dálkových pohledech. Toto tvrzení dokládá v příloze tohoto vyjádření vizualizacemi navrženého stavu v zákresech z dálkových pohledů z Petřínských sadů a z rampy Pražského hradu. Dále rozporuje tvrzení NPÚ ohledně degradace urbanistických os. Tyto linie jsou plně zachovány, což je jasně patrné při pohledu na výkres situace, kde je zřejmé, že nedochází k hmotové změně zástavby ani k zastření průhledu Národní třídou. Plastika ve Spálené ulici je umisťována dostatečně vysoko, a aniž by nějakým způsobem mohla atakovat veřejný prostor zmíněné ulice, jak o ní tvrdí NPÚ. Při zmíněných průhledech ulicí budou umělecká díla naopak vytvářet nový poutavý prvek a orientační bod, ale pouze po straně stále volné pohledové osy. V prostoru Národní třídy a jejího okolí se také nedá hovořit o čistě historickém prostředí, jelikož to je již pozměněno rozsáhnou recentní sousední novostavbou Quadrio a nedalekou administrativní budovou DRN či staršími budovami bývalého nakladatelství Albatros a poněkud vzdálenější Novou scénou. Proti takovým hmotám se navržená umělecká díla jeví pouze jako drobný moderní element. Pokud se týká názoru, že díla budou fasády degradovat, jde o pouhé tvrzení, které není ve vyjádření NPÚ nijak prokázáno.

Z návrhu je zřejmé, že z hlediska zásahu do konstrukcí kulturní památky je návrh minimální a vyžaduje pouze statické zajištění, jehož provedení v rámci celkové rekonstrukce nepovede k zániku některých součástí konstrukce, ale pouze k posílení nepohledových stavebních konstrukcí, které se pod obnoveným pláštěm stavby nijak zjevně neuplatní ani se nikdy uplatnit neměly. Návrh nepovede ani k zániku fyzických součástí fasádního pláště. Ve vizuální stránce budovy se samozřejmě plastiky významně uplatní, a to ve dvojím ohledu: jednak překryjí část fasád a jednak vnesou do jejich podoby nový plastický tvar. Zastření fasádního pláště je ovšem minimální, plastiky od něj zřetelně odstupují a nepřekrývají jej, plochy motýlích křídel jsou takřka transparentní, a navíc kinetické, takže případné částečné, jen marginální zakrytí je pouze dočasné. Účastník řízení je toho názoru, že výroky o degradaci fasády předloženým návrhem jsou pouhým tvrzením, které nebylo konkrétně odůvodněno, v textu vyjádření nenalezneme žádné konkrétní posouzení formy plastik ve vztahu k obnovované fasádě. Přitom právě sémantická, ikonografická či výtvarně kompoziční analýza byla nezbytností, pokud chtělo NPÚ odůvodnit svůj nesouhlas s návrhem. Taková analýza zde chybí, jedná se pouze o názor, o vkusový a estetizující soud, a o takový nezdůvodněný výrok se nelze při vydání správního rozhodnutí opírat.

Tvrzení NPÚ
Dále je ve vyjádření konstatováno: „Pro osazení díla nelze argumentovat snahou o „připomenutí slávy československého letectva během druhé světové války, jimž se dostalo uznání až po pádu komunistického režimu v roce 1989." Příslušníci leteckých jednotek bojujících na západní frontě jsou v Praze připomínáni památníkem okřídleného lva na Klárově, památníkem 70. výročí návratu československých perutí RAF na Ruzyni a pamětní deskou v Armádním muzeu Žižkov. Letci jsou dále připomínání památníkem padlých československých letců v letech 1939-1945 v Bubenči a řadou individuálních památníků na jednotlivé příslušníky odboje. Motýl se taktéž v ikonografii československého letectva z období druhé světové války nevyskytuje, a proto nelze významově spojit s připomínkou válečných letců. Dle názoru NPÚ ÚOP PR je navržený způsob připomínky válečných veteránů pouze marginálním a zástupným důvodem pro osazení dvojice banálních plastik, které jsou příkladem tzv. korporátního umění, které v tomto případě slouží jako vizuální poutač komerční budovy na dominantním nároží dvou pražských ulic.“

Námitka
Tvrzení NPÚ, že nelze argumentovat snahou o „připomenutí slávy československého letectva během druhé světové války, jemuž se dostalo uznání až po pádu komunistického režimu v roce 1989", je nepodložené. NPÚ ve svém odborném vyjádření neuvádí jediný důvod, proč by sláva československého letectva nemohla být znovu připomenuta, třebaže již jmenované památníky existují. Posouzení potřeby připomínky válečných hrdinů neupravuje žádný zákon a žádné omezení, NPÚ se tedy proto nemůže stavět nad platné právo, když tvrdí, že památníky letcům z druhé světoví války, které existují, stačí. To, že motýl v ikonografii československých letců neexistuje, neznamená, že jeho motiv nemůže být metaforicky využit. V podobném duchu by nemohl být použit pro účel památníku třeba abstraktní tvar, protože se v dobové ikonografii neobjevoval, naopak by mohly být užívány pouze objevující se, tedy dobové atributy, respektive historické formy. Využití motýlí morfologie má v kontextu připomenutí československých letců svůj význam. Těla navržených motýlů připomínají trup letadel, tvar motýlího trupu se nápadně podobá trupu bojového letounu, britské stíhačky R.A.F. Spitfire, tyto součásti plastik jsou velmi technicistní a připomenout v této souvislosti high tech jako vžité označení stylu budovy není formálním slovním obratem.

Motýli proto nejsou k fasádě zcela cizorodí, zdrojem hlavního ozvláštnění je organicky tvarovaná a maximálně technicky proveditelná subtilní konstrukce „skutečných" motýlích křídel. Ta dodávají výtvarným dílům další sémantické rozměry, které se vztahují k významovému poli duchovního rozměru. Adjektivum okřídlený v evropském kulturním kontextu neznamenalo samozřejmě křídla letadel, ale křídla ptáků, křídla bytostí, které mohou vzlétnout a pobývat vysoko ve volném svobodném prostoru. Motýlí křídla můžeme chápat jako posunutí významu – symbol duchovní transformace, přerození bytosti do duchovní podoby, v jiném významu může motýl v hlubině psychologickém smyslu znamenat i jemný proud duše, která opouští tento svět a být připomínkou zesnulých letců. V neposlední řadě bývají křehká motýlí křídla považována za ztělesnění krásy a života, jara, rozkvětu a překonání zemské tíže. V tomto smyslu můžeme chápat význam plastik také v celkovém smyslu mota: Zemřeli, abychom žili, stejně jako „obchodní dům (Máj) rozkvétá". Obojí je spojeno s dobrem a v symbolické rovině s přitakáním životu. Výhodou výtvarných děl je významová otevřenost, plastiky mohou účinně zapůsobit i bez výše popsaných konotací. Ale dobré ideové kořeny přesto významy díla ovlivňují. Tvorba Davida Černého opakovaně prokazuje, že umění může být celospolečensky aktivní, iritující formou, smysluplné, účinné a srozumitelné, ba až transkulturní. Omezovat ve svobodné společnosti ikonografii letců jen na dobové výtvarné formy je až totalitním způsobem omezující.
Účastník řízení zásadně nesouhlasí s vyhodnocením NPÚ, které ve svém vyjádření označilo umělecká díla jako dvojici banálních plastik, tvořících tzv. korporátní umění. Účastník řízení tvrdí, že NPÚ tímto neodůvodněným tvrzením uráží uměleckou osobnost Davida Černého a degraduje jeho výtvarnou činnost. Plastiky zjevně nejsou banální, ale neobvyklé, překvapivé. O korporátním umění je možné hovořit pouze v případě, že je pojem vysvětlen. NPÚ tímto nijak nevysvětleným a odborně nepodloženým názorem usiluje o to snížit tvorbu autora Davida Černého, jenž je renomovaným umělcem, oceňovaným nejen v České republice, ale i v zahraničí. Své renomé přesvědčivě dlouhodobě prokazuje úspěšným působením ve veřejném prostoru.

Níže uvádí účastník řízení příklady konkrétních realizací jeho uměleckých děl:

- *Růžový tank, 1991,*
- *Kůň, Pasáž Paláce Lucerna, Praha 1, 1999,*
- *Miminka Babies, Žižkovský vysílač, Praha 3, 2000,*
- *Metalmorphosis, Charlotte, Severní Karolína, USA, 2007,*
- *Hlava Franze Kafky, Quadrio, Praha 1, 2014,*
- *Pegasové, Waltrovka, Praha 5, 2017,*
- *Torzo invazivního tanku, náměstí Kinských, Praha 5, 2018,*
- *Brouk, BB Centrum, Praha 4, 2020.*

Součástí jeho vyjádření jsou také příklady realizací uměleckých děl na fasádách objektů ve světových metropolích i českých městech:

- *Madrid,*
- *New York,*
- *Paříž,*
- *Berlín,*
- *Londýn,*
- *Lodž,*
- *Xi'an, a jiné, viz příloha vyjádření.*

Tvrzení NPÚ

Dále je ve vyjádření konstatováno: „Taktéž argumentace skutečností, že průčelí OD Máj již jedno dílo obsahuje, je z pohledu NPÚ ÚOP PR lichá. Stávající umělecké dílo je součástí architektury OD Máj již od jeho vzniku a bylo jeho součástí i při prohlášení o objektu kulturní památkou. Taktéž mechanismus vzniku díla a důvodu pro jeho osazení na architekturu byl v době výstavby OD Máj odlišný od současnosti, viz „Usnesení vlády Československé socialistické republiky ze dne 28. července 1965 Č. 355 o řešení uplatnění výtvarného umění v investiční výstavbě". Dle tohoto usnesení byla výtvarná díla chápána jako „součást architektonického řešení staveb a veřejných prostranství, která rozmnožují a posilují svými uměleckými hodnotami ideově emocionální působení architektonických celků a přispívají tak k prohlubování ideově estetické výchovy lidu a ke zvyšování kulturní úrovně jeho životního prostředí." Umělecká díla procházela procesem estetického (uměleckého) i ideového (politického) schvalování, a to již v procesu plánové přípravy stavby. Neboť v dostupných pramenech není záznam, že by v této pozici na nároží OD Máj mělo být již ve fázi zpracování přípravné a projektové dokumentace osazeno umělecké dílo, nelze tehdejší uměleckou praxí a existencí umělecké výzdoby na OD Máj argumentovat ve prospěch nových doplňků.“

Námitka

NPÚ se v této části svého vyjádření odkazuje na dokument z roku 1965. Rozhodovací praxe komunistického režimu ze 70. let minulého století je již překonaná a soudobá odborná veřejnost v rámci posuzování uměleckých děl postupuje jiným způsobem, například hodnotí jeho kvalitu, estetiku a společenský dosah. Žádné komise obdobné době 70. let dnes neexistují, umělecká tvorba není a nesmí být pod ideologickým dohledem. Tvrzení NPÚ, že v dostupných pramenech nejsou zmínky o další uvažované umělecké výzdobě na OD Máj, a tudíž zde ani další umělecké dílo již nikdy nelze umístit, je dle názoru účastníka řízení pouze snahou o uniformitu a konvenčnost.

V každé době procházejí architektonická díla interpretací, u objektů památkově chráněných pak v režimu stanoveném zákonem. Ten nikde nedeklaruje, že co některá stavba kdysi neobsahovala, nemůže nikdy obsahovat. S tímto názorem NPÚ se účastník řízení neztotožňuje a je prázdným výrokem a krokem zpět. Toto tvrzení je podloženo názorem spoluautora OD Máj a vyjádřením IPR Praha, viz příloha.

Ve svém základním působení je adice plastik kontrastním doplňkem technicistní budovy, protože vzbudí pozornost. Fasády obchodnímu domu Máj nejsou komponovány jako hierarchické a pozice plastik je proto adekvátně volná, „jako by motýli přiletěli“ bez ohledu na možné kompoziční osy domu, které lze vyvodit z geometrické analýzy. Fasády nejsou vzhledem k době svého vzniku tektonické a neobsahují partie, které by byly určeny pro případné umístění výtvarných děl. V tomto smyslu je navržená pozice děl adekvátní nehierarchizované stavbě, která je jimi obohacena.

Tvrzení NPÚ

Dále ve svém vyjádření NPÚ tvrdí: „V předchozím stupni projednání byla v říjnu 2022 na NPÚ ÚOP PR podána žádost na instalaci kotvicích bodů pro plastiky. Možnost příprav kotev pro umístění uměleckých děl byla shledána vyloučenou, a proto není dle názoru NPÚ ÚOP PR možné na tyto neodsouhlasené kotvy připustit osazení uměleckých děl. Výše uvedené důvody jsou ty podstatné, pro něž byla žádost shledána jako vyloučená.

Předložená žádost nicméně vykazuje i další doprovodné problémy. Součástí žádosti není statický posudek, který by potvrdil možnost osazení uměleckých děl o váze max. 6 200 kg na trojici navržených kotev. Nadměrné zatížení kotev může vést k jejich poškození, případně k následnému poškození celého objektu. Kotvy budou zároveň během pohybu rozměrných křídel namáhány i dynamicky. Součástí žádosti by měl být i dynamický výpočet, který prokáže, že osazením kinetické plastiky nedojde k poškození objektu nebo jeho okolí."

Námitka
Příprava kotvících prvků pro umělecké dílo byla zahrnuta do dokumentace pro ZSPD 2, projednávané v říjnu 2022, jelikož PD řešila konstrukční systém pláště. Žadatel následně uznal, že je toto opatření potřeba povolit s uměleckým dílem, a proto byla podaná žádost následně o kotevní prvky zúžena. V rámci žádosti o stanovisko k projektové dokumentaci k ZSPD 3, kdy žádá účastník řízení o vyjádření k umístění uměleckých děl na fasádu, je tedy samozřejmě žádáno i o vyjádření k souvisejícím kotevním prvkům, které jsou součástí konstrukce a bez kterých by logicky umělecká díla nemohla být realizována, viz přiložená projektová dokumentace. Kotvy jsou také zmíněny v úvodu vyjádření NPÚ v části „Popis zamýšlených prací".
Na základě svých dosavadních profesních zkušeností účastník řízení tvrdí, že NPÚ není kompetentním orgánem pro posuzování statických a dynamických výpočtů. Součástí předložené projektové dokumentace, zpracované dle vyhlášky č. 499/2006 Sb., o dokumentaci staveb, je návrh kotvení, který je vytvořen autorizovaným stavebním inženýrem na základě jeho výpočtů a posouzení. Připomíná také, že za správnost projektové dokumentace je zodpovědný projektant – autorizovaná osoba.

Závěrečné tvrzení NPÚ
NPÚ závěrem uvádí: „Předložený návrh se neslučuje s režimem památkové ochrany kulturních památek v PPR."

Závěrečné argumentace účastníka
S tímto tvrzením účastník řízení zásadně nesouhlasí. Tak jako tvrdí, že do PPR jednoznačně patří novostavby, což je bezpochyby prokázáno oceňovanými realizacemi renomovaných českých i zahraničních architektů, tak také konstatuje, že umisťování nových uměleckých děl do historického jádra Prahy tvoří estetický a kulturní přínos pro jeho obyvatele a návštěvníky. Zdařilá architektonická a umělecká díla reprezentují naši soudobou technickou i estetickou zdatnost.
Příkladem uvádí účastník řízení umístění (zavěšení) nového uměleckého díla v prostoru Rotated Plaza v objektu Polyfunkční objekt Masaryk Center, taktéž se nacházejícího v PPR. Zmiňované umělecké dílo bylo kladně posouzeno ze strany NPÚ i MHMP OPP bez podmínek. Z výše uvedených důvodů nesouhlasí s vyjádřením NPÚ, které považuje za odborně nevyvážené a z hlediska památkové péče za zcela neodůvodněné a nerespektující kontinuitu aplikované správní praxe v obdobných případech. Proto si Vás dovoluji požádat o rozhodnutí v intencích předloženého návrhu, dle předložené dokumentace.

Přílohami vyjádření účastníka řízení jsou následující přílohy:
- Vyjádření prof. Ing. arch. Martina Rajniše z 1. 12. 2022.
- Vyjádření prof. Ing. arch. Martina Rajniše z 27. 1. 2023.
- Vyjádření Mgr. Aleše Knížka z 6. 2. 2023.
- Vyjádření Kurta Gebauera.

- Vyjádření Leoše Války z 6. 2. 2023.
- Vyjádření Otty M. Urbana z 5. 2. 2023.
- Vizualizace záměru v dálkových pohledech.
- Příklady uměleckých děl umístěných na fasádách městských objektů.
- Vyjádření IPR Praha, č.j.: 4347/23 vl., ze dne 30. 3. 2023.

K dané věci se dopisem řediteli odboru vyjádřil i Matt Field OBE (British Embassy Prague), britský ambassador v České republice.

Z výše uvedených vyjádření MHMP OPP cituje:

Z vyjádření Prof. Ing. arch. Martina Rajniše:

…"*OD Máj již jedno umělecké dílo obsazuje – plastiku v parteru. Plastiky a sochy ke stavbám tohoto období neoddělitelně patří – ostatně jako po většinu dějin architektury. Navržené sochy jsou navíc konstrukčně rozlišitelnou přidanou vrstvou, která nijak nepoškozuje ani nenahrazuje původní chráněnou materii objektu…..*
OD Máj je významná stavba na významném místě ve struktuře Prahy. Chceme-li na fasádu OD Máj sochy, je na místě klást zvýšené nároky na jejich kvalitu. Návrh Davida Černého tyto nároky dle mého názoru splňuje. David Černý je mezinárodně uznávaný umělec. Jeho sochy jsou po Praze již několik desítek let úspěšně instalovány. …" (Stanovisko k záměru umístění výtvarných objektů Davida Černého na fasádu OD Máj v Praze na Národní třídě, 1.12. 2022)
„…bude to rok od okamžiku, kdy vojska Ruské federace zaútočila na Ukrajinu a tím změnila běh světové politiky. Dnešní situace není nepodobná situaci na počátku druhé světové války….Zamítnout návrh umístění takového památníku v takovýto historický okamžik s odůvodněním, že tuto historickou etapu už není třeba připomínat na pohledově exponovaném nároží na Národní třídě, kousek od místa, kde se odehrály klíčové okamžiky Sametové revoluce, protože letci už mají pamětní desku někde na Ruzyni, považuji skutečně za necitlivé. Nota bene nechápu, od kdy patří rozhodování o tom, komu se mají a nemají stavět pomníky, do gesce NPÚ…"

Z vyjádření Vojenského historického ústavu Praha, brigádního generála Mgr. Aleše Knížka
„*Stejně jako jsme….přivítali schválení realizace objektu Butterfly v bruselské centrále NATO, vítáme a plně podporujeme návrh na paralelní umístění dvojice plastik na nárožní část fasády bývalého OD Máj na Národní třídě. Z pohledu Vojenského historického ústavu Praha se jedná o mimořádně významný počin v oblasti připomínání vojáků bojujících za svobodu naší vlasti. Počin je o to významnější, že se jedná o plastiku předního českého výtvarníka, jehož díla zdobí řadu míst nejen v České republice, ale především v zahraničí…"*

Z vyjádření Kurta Gebauera
„*Národní třída je třídou demonstrací a tak aktuální objekty letadel na fasádě Máje v době války na Ukrajině jsou na místě….*"

Z vyjádření Leoše Války
„*Kinetické objekty se stanou poetickou intervencí na ikonické stavbě architektů Martina Rajniše a Johna Eislera. Velkorysé měřítko a technická bravura umožní překvapivý zážitek ze setkání s uměním ve veřejném prostoru*."

Z vyjádření Otto Urbana

„*Projekt je součástí rekonstrukce OD Máj na rohu Národní třídy a Spálené ulice v Praze 1 ….Černého objekty „motýlů" které jsou situovány na fasádu domu, jsou vizuálně výrazné a vhodně tak kontrastují se strohou technicistní neofuknčionalistickou fasádou domu. Černého dílo v žádném případě neničí původní kvalitu objektu, nýbrž jeho umělecké vyznění zvýrazňuje*."

Z vyjádření IPR Praha č.j. 01936/24:

„*Z nově doložených skutečností podaných v žádosti vyplývá, že umělecké dílo má být symbolickým propojením Prahy a Bruselu a připomenutím významného výročí 75 let vzniku NATO a 25 let od vstupu ČR do NATO, proto souhlasíme s dočasným umístěním uměleckého díla na dobu maximálně šesti měsíců*."

Vedle výše uvedených vyjádření odborné veřejnosti doložil účastník řízení také Vizualizace navrženého stavu v dálkových pohledech a Příklady uměleckých děl umístěných na fasádách městských objektů.

Uplatněné námitky a návrhy MHMP OPP akceptuje v následujícím rozsahu:

Správní orgán se v první řadě zabýval otázkou možnosti narušení předmětu ochrany kulturní památky OD Máj instalací výtvarného díla „motýlů". Dle prohlášení objektu za nemovitou kulturní památku je její předmět ochrany s ohledem na charakter stavby zcela specifický (viz níže).

NPÚ zmiňuje, že osazení motýlů znemožní vnímání fasád vcelku, a způsobí pohledovou fragmentaci fasády, která je jednou ze základních hodnot objektu. Z předmětu ochrany kulturní památky (citace prohlášení věci níže) je zřejmé, že dočasné osazení uměleckých artefaktů předmět památkové ochrany objektu nepoškodí, neboť „*architektura objektu s odkazem na hnutí high-tech a neofunkcionalismus, krabicovost formy prolamovaná pásovými okny, plášť stavby s jeho montážním vzhledem, s prvkem klimatronu, uplatnění kontrastu plně prosklené eskalátorové haly s nečleněnou věží nákladních výtahů*", nebude instalací výtvarných děl nijak zkreslena, uvedené prvky a charakteristiky budou i nadále dobře patrné. Výtvarné dílo zasahuje vždy jen jednu ucelenou plochu každé z fasád, a to v zanedbatelném rozsahu vzhledem k celkové její rozloze. Stejně tak „*odkaz schopnosti autorů vyrovnat se pohotově a samostatně s podněty, které na přelomu 60. a 70. let 20. století přinášely nejprogresivnější směry současné západní kultury*" nebude instalací výtvarných děl potlačen.

Pokud jde o vlastnost kulturní památky, kde „*primárním hlediskem v teorii architektonického konceptu byly funkční požadavky, tedy účelový záměr, který však nebyl chápán jako neměnný, konstantně daný, ale spíše jako perspektiva, kterou je nutno poznávat, domýšlet, přesně formulovat i vytvářet*," nebude proklamovaná koncepce rovněž nijak instalací narušena, naopak na ni navazuje.

Dále MHMP OPP uvádí, že osazení artefaktů je změnou dočasnou, reverzibilní, účastník řízení specifikoval, že dílo bude osazeno po dobu jednoho roku.

To, že dílo je možno následně odstranit, aniž by byla stavba jakkoliv poškozena, je zjevné z posudku statika, autorizovaného inženýra v oboru statiky a dynamiky (ČKAIT 0007973), jehož tvrzení bere správní orgán na vědomí. V závěru statického posudku je konstatováno, že: „*Stávající konstrukce byla posouzena na mezní stav únosnosti a mezní stav použitelnosti. Oba mezní stavy jsou vyhovující s rezervou zhruba 15 %. V obou případech byl rozhodující stav únosnosti. Umístěním uměleckých děl dojde ke zvětšení deformace části konstrukce, stále však podlimitnímu, a tedy nedojde k poškození konstrukce. Umístění uměleckých děl je bezpečné.*“

Správní orgán k výše uvedenému, jakož i k upozornění a doporučení NPÚ uvádí, že žádost vždy MHMP OPP posuzuje výhradně z hlediska památkové péče, neboť posuzovat věc z hlediska jiných právních předpisů mu nepřísluší.

Dále se zabýval správní orgán jednotlivými podklady odborné organizace k vydání závazného stanoviska, a to jak vyjádřením NPÚ č.j. NPÚ-311/113054/2023 ze dne 10.1. 2024, tak vyjádřením NPÚ č.j. NPÚ-311/98/2023, z něhož poslední vyjádření vychází.

K názoru NPÚ, že: „*Současná podoba fasád prošla již během návrhu vývojem od původně uvažovaných prolamovaných nerezových plechů, přes odlévané hliníkové panely, až k definitivní podobě opláštění prefabrikovanými betonovými kanelovanými panely a smaltovanými hliníkovými plechy v kombinaci se skleněnými tabulemi zavěšenými na konstrukci pomocí hliníkových profilů firmy Kawner.*

Estetická kvalita severní fasády tkví v její plochosti a pravidelném rastru hliníkových lamel. Tento charakter velké rastrované plochy tvoří podstatnou část architektonického záměru a je nutno ho úzkostlivě zachovat. Západní fasáda z pohledových diagonálně rýhovaných panelů do Spálené ulice tvoří svým rozsahem a plochou výrazný kompoziční a estetický prvek, ještě dále umocněný kontrastem s plochými odrazivými tabulemi oken a výkladců. Sestupující obrys fasády v prostém nečleněném řezu jako by imitoval odkrytou štítovou zeď domu. Právě tyto estetické kvality obou fasád by byly umístěním rozměrných uměleckých děl částečně překryty.“

A dále: „*Klíčovou hodnotou je vnímání fasád v celé ploše, která nesmí být fragmentována osazením plastických uměleckých děl. Právě charakter poměrně rozsáhlých rastrových ploch tvoří jednu ze základních estetických a uměleckých hodnot kulturní památky a dokládá vysokou úroveň návrhu obchodního domu, ve kterém se autoři dokázali s těmito plochami vypořádat pouze s pomocí kombinace různých materiálů, rastrů a povrchů. “*

Odborná organizace zde popisuje dotčené fasády, ale neuvádí, čím jsou hodnoty těchto fasád dotčeny. Přitom kompoziční principy, materiálové řešení ani výše popsané památkové hodnoty, zřejmé z níže citovaného prohlášení objektu za nemovitou kulturní památku, nejsou narušeny. Navržené plastiky motýlů s trupem, který imituje trup stíhačky Spitfire s vrtulí, jsou na fasádách umístěny bodově. Panely fasády, jak do ulice Národní, tak do Spálené, vytváří souvislé, rozsáhlé plochy, které jsou jak fyzicky instalací, tak opticky narušeny zcela minimálně. V žádném případě nedojde osazením prvků k „*fragmentování fasády*“, jak NPÚ ve svém vyjádření rovněž uvádí. Umělecká díla jsou odstoupena od fasády, křídla motýlů jsou částečně průhledná, a upevnění na fasádu je bodové.

Odborná organizace mimo jiné také uvádí, že“ „*Navržené dílo nijak nesouvisí s architekturou obchodního domu, ani s jeho okolím.“*

S tímto názorem NPÚ správní orgán nesouhlasí, v tomto bodě si MHMP OPP podrobně prostudoval ideu díla a ztotožňuje se s názorem doložených posudků (Prof. Ing.arch. Martina Rajniše, autora stavby, a předního výtvarníka – sochaře Kurta Gebauera). Národní třída je místem, kde se odehrály klíčové okamžiky Sametové revoluce. Toto místo je pro umístění jistého symbolu boje proti agresi a útlaku, vhodné. Pro autory stavby „… *byly primárním hlediskem v teorii architektonického konceptu funkční požadavky, tedy účelový záměr, který však nebyl chápán jako neměnný, konstantně daný, ale spíše jako perspektiva, kterou je nutno poznávat, domýšlet, přesně formulovat i vytvářet*."

Dále správní orgán zohledňuje i časové a ideové propojení instalace výtvarných děl v Praze a Bruselu, která společně připomínají výročí 75 let vzniku NATO a 25 let od vstupu ČR do NATO. Toleruje již redukovanou dobu umístění výtvarného díla na dobu jednoho roku (původní záměr byl na pět let). Nepožaduje na rozdíl od IPR Praha odstranění díla po šesti měsících vzhledem k symbolice díla a k pracnosti instalace.

MHMP OPP konečně podotýká, že fasády jsou hladké rozměrné plochy, čímž objekt skýtá určitou potencionální možnost pro umístění výtvarného díla. Výtvarná díla jsou na první pohled soudobá, výrazově transparentní, se stavbou nesplývají, ani ji nijak nekonkurují, ale vytváří novou hodnotovou vrstvu.

Správní orgán také poznamenává, že NPÚ akceptoval vyjádřením NPÚ-311/65186/2020 ze dne 18.9. 2020 nad vraty při kulturní památce Šporkův palác na ocelové traverze v její ose vynesenou sochu sytě červeného okřídleného jelena v nadživotní velikosti (výška cca 4 m), rozpětí křídel na celou šířku průchodu cca 3,6 m, socha je předsazena před líc stavební čáry do komunikačního prostoru nad chodníkem, a zavěšení dalších dvou obdobných jelenů v nadživotní velikosti i uvnitř průchodu. V tomto případě se nejednalo o umístění díla na fasádě, ale v bezprostředním kontextu s kulturní památkou R.č.Ú.s. 40019/1169 směrem do ulice V Celnici na území Pražské památkové rezervace. Správní orgán se s názorem odborné organizace v daném případě ztotožnil.

MHMP OPP pak také akceptoval závazným stanoviskem sp.zn. S-MHMP 901629/2023 ze dne 23.6. 2023 ve shodě s odbornou organizací také na kulturní památce ÚSKP 54858/1-2286 Lihovar Zlíchov – varna (destilovna), umístění pohyblivé plastiky „Galerijní zloděj" na severní okapové hraně hlavní střechy - mužská postava v životní velikosti „ručkuje" (jede tam a zpět) po okapu - materiál plastiky: sklolaminát s bronzovým nátěrem, velikost: 2,32 x cca 0,5 m, na kotevní body ve střeše (zhotoveny v rámci předchozí stavby) byly osazeny konzoly pro pojezdovou dráhu v délce 12 m na níž se bude socha pohybovat a pohyblivých vozících - servomotory umístěny v SV části střechy vedle pojezdové konzole, velikosti 370 x 493x200 mm. Jednalo se o výtvarná díla téhož autora, tedy Davida Černého.

V souladu s § 2 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, správní orgán, tedy MHMP OPP, musí dbát na to, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly. Z takto vyjádřené zásady legitimního očekávání musel MHMP OPP vycházet při rozhodování i dané konkrétní věci, přičemž zvážil i specifika nyní předloženého záměru.

K doložené vizualizaci navrženého stavu v dálkových pohledech MHMP OPP uvádí, že při pohledu z Petřínských sadů ani z rampy Pražského hradu nebudou tyto pohledy osazením výtvarných děl nijak rušeny.

Z příkladů uměleckých děl, umístěných na fasádách městských objektů je zřejmé, že obdobná díla jsou četně prezentována, a to i na výrazně tradičnějších a dekorativnějších historických budovách, bohatě zdobených např. štukovými dekoračními prvky. Jsou vnímány jako dočasné prezentace uměleckých děl s aktuálním společenským posláním.

MHMP OPP na základě výše uvedeného posoudil věc jednotlivě a ve zmíněných souvislostech a rozhodl následujícím způsobem:

MHMP OPP, který žádost posoudil, se neztotožnil s písemným vyjádřením NPÚ s tím, že provedení prací, uvedených v předloženém návrhu, je z hlediska zájmů státní památkové péče přípustné za podmínek, uvedených ve výrokové části závazného stanoviska.

Nemovitost č.p. 63, k.ú. Nové Město, Národní 26, Spálená 22, Praha 1, je nemovitou kulturní památkou, zapsanou v Ústředním seznamu kulturních památek pod R.č.Ú.s. 102116 a nachází se v památkové rezervaci v hl. m. Praze, která je od roku 1993 prohlášena za památku světového kulturního dědictví UNESCO, a je chráněna dle citovaného zákona a nařízení vlády č. 66/1971 Sb., o památkové rezervaci v hlavním městě Praze.

MHMP OPP připouští umístění výtvarných děl na fasády neofunkcionalistické mašinistické stavby v rámci její celkové rekonstrukce včetně obnovy pláště stavby, neboť se jedná o dočasné osazení díla předního výtvarného umělce, které je plně reverzibilní. Správní orgán došel k závěru, že je též třeba vzít v potaz ideový záměr díla. Jedná se o historický symbol, připomínající trupem ikonickou stíhačku Spitfire, se kterou v bitvě o Britanii bojovali společně Britové, Čechoslováci, Poláci a další evropské národy za svobodu a demokracii. Technicistní trup letadla navazuje na mašinistický charakter dotčené stavby. Tento trup pak ve spojení s motýlími křídly, která zde reprezentují myšlenku humanismu, vytváří celek, který má co sdělit zejména v současné době, zatížené řadou konfliktů, představujících hrubé porušení mezinárodního práva. Dílo je svým umístěním zároveň navázáno i na zvolenou lokalitu. Národní třída je ohniskem boje za svobodu a demokracii v období Sametové revoluce.

Původní obchodní dům OD Prior byl realizován švédskou firmou ABV Stockholm v letech 1972-1975 podle projektu Johna Eislera, Miroslava Masáka a Martina Rajniše ze Stavoprojektu Liberec. Budova má tři podzemní a osm nadzemních podlaží, z nichž jsou čtyři poslední nadzemní podlaží ustupující. Významné dispoziční úpravy interiéru OD proběhly v letech 1993-1994 a 2008-2009. Hlavní nosný systém tvoří železobetonový skelet, doplněný železobetonovými jádry. Opláštění nadzemní části budovy je provedeno kombinací plných a prosklených ploch. Plná fasáda je provedena z monolitických železobetonových stěn a prvků, opatřených místně vrchní obkladovou vrstvou z plechových kazet nebo profilovaného plechu. Prosklené fasády tvoří pravidelný rastr tabulí zasazených do kovových rámů.

Uměleckohistorická hodnota objektu spočívá především ve schopnosti autorů vyrovnat se s podněty, které na přelomu 60. a 70. let 20. století přinášely tehdy progresivní směry západní architektury, jako byl neofunkcionalismus a high-tech. K hnutí high-tech, kterému se v českém prostředí říkalo mašinismus, se pražská stavba hlásí především stavební technologií tvořenou metodou suché montáže a způsobem, jakým architektura prezentovala oku diváka do té doby skrývanou infrastrukturu, v případě Máje zejména barevně natřená potrubí pod stropy obchodních prostor. Tato barevná potrubí jsou však od roku 1992 zakryta podhledy. Velký důraz byl dán i prezentaci mechanických a pohyblivých prvků v podobě eskalátorů v prosklené hale.

Stejné rysy se v pozdější době výrazně uplatnily v nejvýznamnější stavbě raného období high-tech, kterou je Centre Georges Pompidou v Paříži, vystavěné v letech 1972–1977 dle projektu architektů Renza Piana a Richarda Rogerse. Fakt, že OD Máj byl dokončen o dva roky dříve než zmíněná francouzská galerie, dává tuzemské stavbě v kontextu evropské architektury neopominutelný význam, který dokládá hojný výskyt v zahraniční literatuře.

Předmětem památkové ochrany kulturních památek v obecné rovině je objekt jako celek, zejména jeho historické vodorovné a svislé nosné konstrukce, ale i veškeré autentické konstrukce a prvky nenosné a výplňové, vnější i vnitřní omítky, násypy, klenební konstrukce. Veškeré zásahy související s úpravami je nutno provádět tak, aby zásahy do historických konstrukcí byly minimalizovány, neboť tyto konstrukce tvoří podstatu památky a mají nenahraditelnou památkovou a vypovídací hodnotu.

Všechny zásahy by měly mít charakter obnovy kulturní památky směřující k rehabilitaci jejích památkových, architektonických a dokumentárních hodnot. Předmětem památkové ochrany jsou na území Pražské památkové rezervace (PPR), kromě prohlášených kulturních památek rovněž stavby a plochy, které nejsou nemovitými kulturními památkami, ale které vykazují památkové nebo urbanistické hodnoty dotýkající se vnitřní i vnější architektury. Soudobými vstupy do stávající historické zástavby rezervace nesmí být narušena objemová a prostorová skladba historických objektů a poškozeno prostředí PPR.

Avšak v daném konkrétním případě je předmětem ochrany dle prohlášení za kulturní památku architektura objektu s odkazem na hnutí high-tech a neofunkcionalismus, krabicovost formy prolamovaná pásovými okny, plášť stavby s jeho montážním vzhledem, s prvkem klimatronu, uplatnění kontrastu plně prosklené eskalátorové haly s nečleněnou věží nákladních výtahů, a prostředí Pražské památkové rezervace. Dále je v tomto konkrétním případě předmětem ochrany dle prohlášení objektu za nemovitou kulturní památku „schopnost autorů vyrovnat se pohotově a samostatně s podněty, které na přelomu 60. a 70. let 20. století přinášely nejprogresivnější směry současné západní kultury, je svědectvím vývoje lidí, skutečnost, že mašinistickými prvky Eislerův, Masákův a Rajnišův obchodní dům Máj předjímal vývoj SIAL směrem k hnutí high tech, a dále krabicovost formy prolamované na severu pásovými okny.

Dále v prohlášení objektu za kulturní památku Ministerstvo kultury České republiky uvádí, že: „primárním hlediskem v teorii architektonického konceptu byly funkční požadavky, tedy účelový záměr, který však nebyl chápán jako neměnný, konstantně daný, ale spíše jako perspektiva, kterou je nutno poznávat, domýšlet, přesně formulovat i vytvářet.“ Tato argumentace se vztahovala k namítaným skutečnostem, že dochází k poruchám eskalátorů, skladové prostory jsou poddimenzované ad.). Výše uvedené principy vnímá správní orgán jako výchozí pro rozhodování v dané věci.

Pro stavební úpravy nechráněných objektů a jejich souborů v PPR se v § 3, odst. 1, písmeno a) citovaného nařízení vlády stanoví podmínka, že cit.: „musí být řešeny a prováděny se zřetelem k trvalému zabezpečení jejich hmotné podstaty, k jejich přiměřenému společenskému využití a dalšímu zhodnocování výtvarných a dokumentárních funkcí“.

Z výše uvedeného je zřejmé, že dočasné osazení uměleckých artefaktů předmět památkové ochrany objektu nepoškodí, neboť architektura objektu s odkazem na hnutí high-tech a neofunkcionalismus, krabicovost formy prolamovaná pásovými okny, plášť stavby s jeho montážním vzhledem, s prvkem klimatronu, uplatnění kontrastu plně prosklené eskalátorové haly s nečleněnou věží nákladních výtahů, nebude instalací nijak zkreslena, uvedené prvky budou i nadále dobře patrné. Stejně tak odkaz schopnosti autorů vyrovnat se pohotově a samostatně s podněty, které na přelomu 60. a 70. let 20. století přinášely nejprogresivnější směry současné západní kultury nebude instalací výtvarných děl potlačen. Pokud jde o vlastnost kulturní památky, kde „primárním hlediskem v teorii architektonického konceptu byly funkční požadavky, tedy účelový záměr, který však nebyl chápán jako neměnný, konstantně daný, ale spíše jako perspektiva, kterou je nutno poznávat, domýšlet, přesně formulovat i vytvářet." Tato proklamovaná koncepce nebude nijak instalací narušena.

Dočasná, reverzibilní instalace aktuálně a zároveň nadčasově pojatého výtvarného díla s lokální symbolickou ukotveností nepoškodí hmotnou podstatu ani předmět ochrany kulturní památky a ani prostředí Pražské památkové rezervace.
Správní orgán ji vnímá jako současný apel boje za svobodu a připomínku humanistických ideálů. Jak uvádí sám autor, jedná se o: „*postmoderní dílo kombinující high tech estetiku s organickým lyrickým gestem.*"

K podmínkám, jimiž MHMP OPP omezil předložený záměr:

Navržená instalace by neměla výrazným osvětlením či efekty blikání narušit vjem z kulturní památky a prostředí Pražské památkové rezervace. Na základě světelné zkoušky je nutné posoudit výsledný světelný efekt. Z výše uvedeného důvodu byla stanovena podmínka č. 1.

Barevné řešení výtvarného díla je prezentováno přiloženou vizualizací. Vzhledem k tomu, že tištěné odstíny barev nemusí plně odpovídat reálné podobě povrchové úpravy jednotlivých částí výtvarného díla, požaduje správní orgán předložit před jeho osazením na fasády kulturní památky konkrétní reálnou podobu barevného provedení. Barvy by neměly být v konečné podobě agresivního charakteru. Proto byla stanovena podmínka č. 2.

Hasící potrubí je druhotný utilitární prvek, který by měl být pohledově maximálně potlačen. V projektu je navržena jeho povrchová úprava v barvě nátěru přilehlé betonové plochy, nicméně je toto potrubí navrženo v rozsahu její celé šířky. Správní orgán požaduje rovněž v zájmu dalšího vizuálního potlačení omezit i délku potrubí na interval jeho funkční části s tryskami. Toto provedení přispěje k výtvarně nerušenému vyznění uměleckého díla bez rušivých efektů na ploše fasády dotčené kulturní památky. Z výše uvedeného důvodu byla stanovena podmínka č. 3.

Při dodržení podmínek, uvedených ve výroku tohoto závazného stanoviska, není návrh v rozporu se zájmy památkové péče. Při jejich splnění bude realizace záměru v souladu s předmětem ochrany na území Pražské památkové rezervace.

Podle § 29 odst. 2 písm. b), § 44a odst. 3 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, § 136 odst. 1 a § 149 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, je toto závazné stanovisko úkonem učiněným dotčeným orgánem pro řízení vedené stavebním úřadem.

0Poučení o opravném prostředku:

Proti tomuto závaznému stanovisku **nelze** v souladu s ustanovením § 149 odst. 1 správního řádu **podat samostatné odvolání,** neboť tento úkon není samostatným rozhodnutím. Pokud toto závazné stanovisko znemožňuje vyhovět výše uvedené žádosti, příslušný stavební úřad v souladu s ustanovením § 149 odst. 6 správního řádu nebude provádět další dokazování a žádost zamítne. **Až proti rozhodnutí příslušného stavebního úřadu je možné podat odvolání**, které umožní, aby bylo v souladu s ustanovením § 149 odst. 7 správního řádu přezkoumáno toto závazné stanovisko.

Mgr. Jiří S k a l i c k ý
ředitel odboru

podepsáno elektronicky

Rozdělovník:

I. Doručuje se prostřednictvím datové schránky idds: a4ec6nr
Mgr. Karel Štochl, Jindřicha Plachty 3311/18, 150 00 Praha 5

II. Na vědomí
OVýs ÚMČ Praha 1
NPÚ ÚOP PR